

Lakiosasto

3.11.2000

Työeläkelaitoksille

TYÖSOPIMUSLAKI

Hallituksen esitys eduskunnalle työsopimuslakiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 157/2000 vp)

1 HALLITUKSEN ESITYS

Työsopimuslaki ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Uusi laki korvaisi vuonna 1970 annetun työsopimuslain. Esitys perustuu lähtökohdiltaan ja päälinjoiltaan voimassa olevaan työsopimuslakiin ja siitä syntyneeseen oikeuskäytäntöön. Lain voimaantuloajankohta on avoin.

Työsopimuslakia sovelletaan edelleen työsuhteen tunnusmerkit täyttävään oikeussuhteeseen. Lakiesityksen 1 luvun 1 §:n mukaan lakia sovelletaan sopimukseen, jolla työntekijä sitoutuu tekemään henkilökohtaisesti työtä työnantajan lukuun palkkaa tai muuta vastiketta vastaan työnantajan johdon ja valvonnan alaisena.

Työsopimuksen ja samalla työsuhteen tunnusmerkit ovat säilyneet ennallaan. Työsopimuksen, työsopimussuhteen ja työsuhteen määritelmien avulla ratkaistaan edelleen se, onko tiettyä henkilöä pidettävä työntekijänä vai itsenäisenä yrittäjänä ja sovelletaanko häneen työoikeudellista lainsäädäntöä. Soveltamisalaa koskevista poikkeuksista on esityksessä nimenomainen säännös.

Laki rakentuu edelleen työntekijän suojelun periaatteelle. Laki on pakottavaa oikeutta ellei nimenomaan säädetä toisin. Erot voimassa olevaan lakiin näkyvät lähinnä selkeytetystä jäsentelyssä, uudessa kirjoitustavassa ja joissakin uusissa säännöksissä.

2 MERKITYS TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN KANNALTA

Työsopimuslain muutoksella ei ole suoranaista vaikutusta työeläkelakien soveltamiseen. Lakiesityksen soveltamisalan täsmennyksillä saattaa olla käytännössä vaikutusta arvioitaessa tehdäänkö työtä työsuhteessa ja harkittaessa työeläkelakien välistä rajanvetoa.

Lakiosasto

3.11.2000

Työsopimuslain soveltamisala verrattuna työsuhde-eläkelakien soveltamisalaan

Kun ratkaistaan kuuluuko työskentely työsuhde-eläkelakien (TEL, LEL, TaEL) vai yrittäjäeläkelakien (YEL, MYEL) piiriin, perusteena on työsopimuslaissa tarkoitettu työsuhteen määritelmä.

Työeläkelakeja sovellettaessa joudutaan aina ottamaan kantaa siihen, onko kyseessä työsuhde vai jokin muu oikeussuhde. Epäselvissä tai kiistanalaisissa tapauksissa työntekosuhteen oikeudellinen luonne ja työsuhteen tunnusmerkkien täytyminen on edelleen arvioitava kokonaisharkinnalla. Tältä osin esityksellä ei ole vaikutusta vallitsevaan soveltamiskäytäntöön.

Rajatapauksissa lakiesityksen 1 luvun 2 §:n soveltamisalaa täsmentävä uusi säännös, jonka mukaan lakia ei sovelleta tavanomaiseen harrastotoimintaan, tulee todennäköisesti ohjaamaan myös työeläkelakien soveltamista. Esityksen mukaan lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät muun muassa vapaaehtoistyö lähimmäisen auttamiseksi ja urheiluseuroissa sekä muissa yhdistyksissä muun muassa nuorten hyväksi muussa kuin ansiotarkoituksessa tehty työ.

Lakiesityksen 1 luvun 8 §:n mukaan työntekijän työnantajan suostumuksin ottama avustaja on työsuhteessa suostumuksen antaneeseen työnantajaan. Säännös on luonteeltaan täsmentävä ja vastaa pääperiaatteiltaan voimassa olevan työsopimuslain 10 §:ää.

Työeläkelaeissa on kuitenkin eräitä erityissäännöksiä, jotka tulevat edelleen sovellettaviksi työsopimuslain sijaan. Tällainen on esimerkiksi TEL:n 2 §:n 2 momentin säännös siitä, milloin työsuhteen katsotaan päättyneen TEL:a sovellettaessa. Toimitusjohtajaa puolestaan koskee TEL:n 2 §:n 7 momentin säännös, jonka mukaan hänen katsotaan olevan työsuhteessa, jollei hänellä ole omistuksensa perusteella määräysvalta yhtiössä.

Työsopimuksen kesto

Lakiesityksen 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan työsopimus on voimassa toistaiseksi, ellei sitä ole perustellusta syystä tehty määräaikaiseksi. Työnantajan aloitteesta ilman perusteltua syytä tehtyä määräaikaista työsopimusta samoin kuin ilman perusteltua syytä toisiaan seuraavia määräaikaisia työsopimuksia on pidettävä toistaiseksi voimassa olevina.

Työsuhteen kesto vaikuttaa siihen, mikä eläkelaki työsuhteeseen tulee sovellettavaksi. Lähtökohtaisesti vähintään kuukauden jatkuva työsuhde kuuluu TEL:n piiriin. Tätä lyhyemmissä työsuhteissa sovelletaan

Lakiosasto

3.11.2000

TaEL:a. TaEL:a sovelletaan myös laissa erikseen mainituilla erityisaloilla vuotta lyhyemmiksi tarkoitetuissa työsuhteissa.

Käytännössä eläkelaitokset menettelevät työsuhteita rekisteröidessään työnantajan ilmoituksen mukaisesti, eikä määräaikaisiksi ilmoitettuja peräkkäisiä työsuhteita pidetä toistaiseksi voimassa olevina työsuhteina kuin poikkeustapauksissa. Selvittelyyn ryhdytään yleensä vain, jos työntekijä kiistää työsopimuksen määräaikaisuuden tai jos on perusteita olettaa, että peräkkäiset työsopimukset on tehty määräaikaisiksi TaEL:n TEL:a alhaisemman vakuutusmaksun vuoksi. Jos jo muuta työoikeudellista lakia sovellettaessa työsopimukset on katsottu toistaiseksi voimassa oleviksi, pitäydytään samaan tulkintaan myös työeläkelakeja sovellettaessa.

3

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitykseen liittyy TEL:n, LEL:n, TaEL:n, MYEL:n, MEL:n ja VEL:n muutos, jossa muutetaan viittaukset työsopimuslain uusiin pykäliin.

Hallituksen esityksen voi tilata suomen- ja ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:stä, puhelin (09) 5660 566. Esitys löytyy myös internetistä osoitteesta <http://www.edita.fi> ja <http://www.eduskunta.fi>

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio

Riitta Korpiluoma